

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

KLASA: 022-03/23-12/36
URBROJ: 50301-04/25-24-25

Zagreb, 24. svibnja 2024.

Hg**NP*021-03/23-09/27*50-24-8**Hg

REPUBLIKA HRVATSKA
65 - HRVATSKI SABOR
ZAGREB, Trg Sv. Marka 6

Primljeno:	24-05-2024	
Klasifikacijska oznaka:		Org. jed.
	021-03/23-09/27	65
Urudžbeni broj:	50-24-08	Pril. Vrij.
		1 -

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

PREDMET: Izvješće o radu pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2022. godinu
- mišljenje Vlade

Veza: Pismo Hrvatskoga sabora, KLASA: 021-03/23-09/27, URBROJ: 65-24-7, od
17. svibnja 2024.

Na temelju članka 122. stavka 2. Poslovnika Hrvatskoga sabora („Narodne novine“, br. 81/13., 113/16., 69/17., 29/18., 53/20., 119/20. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 123/20. i 86/23. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske), Vlada Republike Hrvatske o Izvješću o radu pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2022. godinu, daje sljedeće

MIŠLJENJE

Vlada Republike Hrvatske je u prošlom mandatu dostavila Hrvatskome saboru mišljenje o Izvješću o radu pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2022. godinu aktom, KLASA: 022-03/23-12/36, URBROJ: 50301-04/12-23-22, od 2. lipnja 2023.

S tim u vezi, Vlada Republike Hrvatske ukazuje da ostaje pri danom mišljenju koje se dostavlja u prilogu.

Za svoje predstavnike, koji će u vezi s iznesenim mišljenjem biti nazočni na sjednicama Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila ministra rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike Marina Piletića, potpredsjednika Vlade Republike Hrvatske i ministra unutarnjih poslova dr. sc. Davora Božinovića, ministra pravosuđa, uprave i digitalne transformacije Damira Habijana, ministra znanosti, obrazovanja i mladih dr. sc. Radovana Fuchsa, te državne tajnike Mariju Pletikosu, Margaretu Mađerić, Žarka Katića, dr. sc. Irenu Petrijevcānin, Tereziju Gras, Juru Martinovića, Sanjina Rukavinu, Vedranu Šimundžu Nikolić, Stipu Mamića, Ivicu Šuška i dr. sc. Ivu Ivanković.

Prilog: 1

PREDSJEDNIK

dr. sc. Andrej Plenković

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

KLASA: 022-03/23-12/36
URBROJ: 50301-04/12-23-22

Zagreb, 2. lipnja 2023.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

PREDMET: Izvješće o radu pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2022. godinu - mišljenje Vlade

Veza: Pismo Hrvatskoga sabora, KLASA: 021-03/23-09/27, URBROJ: 65-23-03, od 3. travnja 2023.

Na temelju članka 122. stavka 2. Poslovnika Hrvatskog sabora („Narodne novine“, br. 81/13., 113/16., 69/17., 29/18., 53/20., 119/20. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske i 123/20.), Vlada Republike Hrvatske o Izvješću o radu pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2022. godinu, daje sljedeće

MIŠLJENJE

Vlada Republike Hrvatske u odnosu na Izvješće o radu pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2022. godinu, koje je predsjedniku Hrvatskoga sabora podnijela pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, aktom od 31. ožujka 2023., ukazuje na sljedeće:

U okviru poglavlja III. Analiza po područjima, područja 1. „Zapošljavanje i rad“, dijela 1.4. „Zaključno razmatranje i preporuke“, navode se preporuke, među kojima i preporuka broj 4 koja se odnosi na povećanje zaštite trudnica i roditelja na način da poslodavci ne smiju dati otkaz trudnici ili osobi na rodiljnom/roditeljskom dopustu za vrijeme njegova trajanja i minimalno godinu dana nakon prestanka ovih uvjeta (str. 40). Slijedom navedene preporuke Vlada Republike Hrvatske ističe kako u Republici Hrvatskoj postoji apsolutna zabrana otkaza ovoj kategoriji osoba za vrijeme korištenja prava i još 15 dana po povratku na rad. Niti jedna druga država Europske unije ne poznaje apsolutnu zabranu otkaza, već samo relativnu, odnosno mogućnost otkazivanja u slučaju skrivljenog ponašanja (kršenja radnih obveza) s obzirom da to nije zahtjev ni relevantnih europskih direktiva niti međunarodnog konvencijskog prava. Širenje ove zaštite na preporučeni daljnji rok od godine dana po povratku na rad bilo bi, s jedne strane, iznimno otegotno za poslodavce, pogotovo u situacijama u kojima takav radnik ili radnica počine tešku povredu radnog otkaza (npr. krađu) zbog koje se u redovnim okolnostima daje bilo izvanredni otkaz bilo redovni otkaz zbog skrivljenog ponašanja. S druge strane, u današnjim okolnostima u kojima se tržište rada izuzetno brzo mijenja, a imajući u vidu posebnim zakonom dopuštenu duljinu trajanja prava iz sustava rodiljnih i roditeljskih potpora, ne može se očekivati od poslodavca da u preporučenom razdoblju od godine dana zadržava u radnom odnosu radnika prema kojemu možda više nema mogućnost ispunjavati temeljnu obvezu iz radnog odnosa, odnosno pružiti mu mogućnost rada. Dodatno, važno je istaknuti kako je izmjenama i dopunama Zakona o radu („Narodne novine“, broj 151/22.), koje su stupile na

snagu 1. siječnja 2023., u okviru uređenja fleksibilnih radnih uvjeta dodatno ojačana zaštita tih kategorija radnika, pri čemu je i sama kategorija zaštićenih radnika proširena. Među ostalim, umjesto zaštite roditelja s djetetom do treće godine života, propisuje se zaštita radnika s djetetom do osme godine života (iako to nije bio zahtjev Direktive (EU) 2019/1158 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o ravnoteži između poslovnog i privatnog života roditelja i pružatelja skrbi i o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 2010/18/EU). Nadalje, u odnosu na otkazivanje ugovora o radu, od takvog su postupanja poslodavca sada dodatno, i to opet apsolutno, zaštićeni i korisnici oćinskog dopusta i dopusta drugog posvojitelja, dakle jednako kao i trudnice i ostali korisnici dopusta predviđenih Zakonom o roditeljnim i roditeljskim potporama („Narodne novine“, broj 152/22.).

Nadalje, u dijelu 1.7. „Spolno uznemiravanje“, točki 1.7.1. „Zaključno razmatranje i preporuke“, navode se preporuke, među kojima i preporuka broj 3 kojom pravobraniteljica ukazuje na važnost nastavka edukacije policije po pitanju istraživanja i procesuiranja svih oblika seksualnog nasilja, preporuka broj 4 koja se odnosi na Zakonom o radu propisivanje minimalnih standarda koje moraju preuzeti poslodavci iz svih sektora, kao i sve obrazovne i ostale institucije, te na propisivanje obveze poslodavaca za preuzimanje i ugrađivanje navedenih minimalnih standarda u svoje jedinstvene interne pravne akte, bez obzira na broj zaposlenih osoba, preporuka broj 7 koja se odnosi na potpisivanje i ratificiranje Konvencije br. 190. o sprječavanju nasilja i uznemiravanja u svijetu rada kojom se državama članicama nalaže poduzimanje niza mjera s ciljem prevencije i sprječavanja rodno utemeljenog nasilja i uznemiravanja u području zapošljavanja i rada te preporuka broj 8 koja se odnosi na obvezivanje poduzeća kojima je jedini ili većinski osnivač/vlasnik RH odnosno JLP(R)S da redovno objavljuju podatke o broju postupaka provedenih povodom zahtjeva za zaštitu dostojanstva na svojim web stranicama (str. 54). U odnosu na preporuku broj 3 Vlada Republike Hrvatske ističe kako će Ministarstvo unutarnjih poslova i nadalje, na svim razinama obrazovanja, temeljnom, visokoškolskom i cjeloživotnom obrazovanju, opetovano educirati policijske službenike o istraživanju i procesuiranju kažnjivih radnji seksualnog nasilja. U odnosu na preporuku broj 4 Vlada Republike Hrvatske ističe kako je predmetna preporuka nejasna budući da se iz iste ne može zaključiti kakvi se minimalni standardi, koje trebaju poduzeti poslodavci, predlažu uvesti u Zakon o radu. Također, Vlada Republike Hrvatske ističe da je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o radu („Narodne novine“, broj 151/22.), u okviru uređenja zaštite dostojanstva radnika, propisana obveza poslodavca koji zapošljava najmanje 20 radnika, da uz prethodnu pisanu suglasnost osobe za koju predlaže imenovanje, imenuje jednu osobu, a poslodavac koji zapošljava više od 75 radnika, imenuje dvije osobe različitog spola, koja je osim njega ovlaštena primiti i rješavati pritužbe vezane za zaštitu dostojanstva radnika. Pritom se ostavlja mogućnost da navedene osobe, osim iz redova radnika, mogu biti i osobe koje nisu u radnom odnosu kod poslodavca. Potrebno je napomenuti da su pravilnike o radu poslodavci dužni uskladiti u roku od šest mjeseci od stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu. Vezano uz preporuku broj 7 Vlada ističe kako Republika Hrvatska u potpunosti podržava ciljeve koji se Konvencijom br. 190. žele postići, pa tako se u velikoj mjeri već uređuju prava iz te Konvencije, osobito u području suzbijanja diskriminacije i ravnopravnosti spolova. Republika Hrvatska aktivno je sudjelovala na usvajanju Konvencije br. 190., na 108. zasjedanju Međunarodne konferencije rada, u lipnju 2019. Odluka Vijeća Europske unije o ovlašćivanju država članica da u interesu Europske unije ratificiraju Konvenciju br. 190. nije donesena, a sukladno mišljenju pravne službe Europske komisije ratifikacija te Konvencije od strane država članica bez navedene odluke predstavljala bi povredu prava Europske unije. Republika Hrvatska će i dalje nastojati da se na razini Europske unije usvoji odluka Vijeća Europske unije koja bi otklonila sve prepreke eventualnoj ratifikaciji. Preporuka broj 8 nije jasna u pogledu propisa koji bi trebao urediti područje

obvezivanja poduzeća na objavu podataka na web stranicama o broju postupaka provedenih povodom zahtjeva za zaštitu dostojanstva.

U području 2. „Rodno utemeljeno nasilje“ (str. 69), pravobraniteljica navodi kako je pod vodstvom Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike s radom započela i multisektorska radna skupina za izradu Nacionalnog programa i Akcijskog plana zaštite od nasilja u obitelji za razdoblje od 2022. do 2027. godine. U odnosu na ove navode, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je u listopadu 2022. s radom započela radna skupina u cilju izrade novog akta strateškog planiranja iz područja zaštite od nasilja. Iako se započelo s izradom Nacionalnog programa zaštite od nasilja u obitelji, tijekom rada na prijedlogu ovoga dokumenta ukazala se potreba za izradom akta strateškog planiranja više razine te je Vlada Republike Hrvatske, 29. prosinca 2022., donijela Nacionalni plan za suzbijanje seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja za razdoblje do 2027. godine i pripadajući Akcijski plan za suzbijanje seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja za razdoblje do 2024. godine.

Nadalje, u dijelu 2.1. „Nasilje u obitelji“, u točki 2.1.5. „Psihosocijalni tretman počinitelja nasilničkih djela“ (str. 84), Vlada Republike Hrvatske ukazuje na pogrešan navod u kojem se govori kako se mjere izrečene temeljem Kaznenog zakona i Zakona o kaznenom postupku: Sigurnosne mjere i obveze izvršavaju uz nadzor probacijske službe, uglavnom u zatvorskim sustavima, dok se ostale mjere provode u okviru zdravstvenih ustanova ili izvan njih - s posebno ugovorenim izvršiteljima - pravnim i fizičkim osobama. U odnosu na navedeno, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je izvršavanje psihosocijalnog tretmana prema počinitelju kaznenog djela s obilježjem nasilja, izrečenog kao sigurnosna mjera ili posebna obveza sukladno Kaznenom zakonu („Narodne novine”, br. 125/11., 144/12., 56/15., 61/15. - ispravak, 101/17., 118/18., 126/19., 84/21. i 114/22.) ili kao obveza sukladno Zakonu o kaznenom postupku („Narodne novine”, br. 152/08., 76/09., 80/11., 91/12. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/12., 56/13., 145/13., 152/14., 70/17., 126/19. i 80/22.), uređeno Pravilnikom o izvršavanju psihosocijalnog tretmana izrečenog počinitelju kaznenog djela s obilježjem nasilja („Narodne novine”, broj 103/18.), koji propisuje da se psihosocijalni tretman izvršava u kaznionici, zatvoru, odgojnom zavodu, probacijskom uredu, zdravstvenoj ustanovi te kod pravne, odnosno fizičke osobe specijalizirane za otklanjanje nasilnog ponašanja. Sukladno spomenutom Pravilniku, nadzor izvršavanja, neovisno gdje se mjera provodi, provodi Stručno povjerenstvo za provedbu, praćenje i nadzor izvršavanja psihosocijalnog tretmana izrečenog počinitelju kaznenog djela s obilježjem nasilja. Pritom je za nadzor nad izvršavanjem svih mjera iz nadležnosti probacije (a koje se izvršavaju neposredno u probacijskim uredima, u zdravstvenoj ustanovi te kod pravne, odnosno fizičke osobe) zadužena probacijska služba koja sukladno članku 10. stavku 1. točki 4. Zakona o probaciji („Narodne novine”, broj 99/18.), organizira i nadzire izvršavanje sigurnosnih mjera iz nadležnosti probacije. Međutim, probacija ne nadzire izvršavanje mjera koje se provode u okviru zatvorskog sustava (u kaznionicama, zatvorima i odgojnim zavodima).

Nadalje, u istom dijelu Izvješća, u rečenici „Gledajući spolnu raščlambu, mjere i obveze psihosocijalnog tretmana iz sfere kaznenopravne zaštite izrečene su prema 11 žena i 163 muškarca“ (str. 85), Vlada Republike Hrvatske ukazuje na pogrešno naveden broj osoba iskazanih po spolu kojima su izrečene mjere i obveze psihosocijalnog tretmana te ističe kako je točan broj žena 15, a muškaraca 159. U odnosu na dio teksta koji glasi: „Ugovor o provođenju zaštitne mjere obveznog psihosocijalnog tretmana za 2022. godinu s Ministarstvom pravosuđa i uprave sklopilo je svega 10 pravnih i fizičkih osoba što je značajan pad u odnosu na 2021. godinu kada su s Ministarstvom pravosuđa i uprave sklopljena 33 ugovora, od kojih 26 fizičkih

i 7 pravnih osoba“ (str. 85 i 86), Vlada Republike Hrvatske ističe kako su ugovor o provođenju zaštitne mjere obveznog psihosocijalnog tretmana za 2022. s Ministarstvom pravosuđa i uprave sklopile 32 osobe, od kojih 7 pravnih i 25 fizičkih osoba, dok su za 2021. isti ugovor sklopile 33 osobe od kojih 7 pravnih i 26 fizičkih osoba. Slijedom navedenoga, riječ je o neznatnom padu broja sklopljenih ugovora o provođenju zaštitne mjere obveznog psihosocijalnog tretmana za 2022. u odnosu na 2021. godinu (svega jedna osoba manje). Dodatno, Vlada Republike Hrvatske ukazuje da se podaci o sklopljenim ugovorima s deset fizičkih i pravnih osoba navedeni u Izvješću pravobraniteljice odnose na podatke o broju sklopljenih ugovora u odnosu na sigurnosnu mjeru obveznog psihosocijalnog tretmana u 2022. U odnosu na tekst vezan uz samoinicijativno odustajanje počinitelja koji je upućen na psihosocijalni tretman (str. 87), Vlada Republike Hrvatske ističe da u navedenom slučaju, odnosno odustajanju počinitelja od tretmana, provoditelj tretmana obavještava nadležnu policijsku upravu i nadležni sud koji je počinitelja uputio na psihosocijalni tretman.

U točki 2.1.7. „Postupanje centara za socijalnu skrb prema žrtvama nasilja u obitelji“, pravobraniteljica navodi kako se tijekom ovoga izvještajnog razdoblja, kao aktualno pitanje nametnulo i važnost prepoznavanja svih oblika nasilja od strane stručnih osoba centara za socijalnu skrb, bez obzira na spol žrtve nasilja, ali i izostanak pružanja preventivnih usluga propisanih Zakonom o socijalnoj skrbi, namijenjenih podršci obiteljima u fazama u kojima konfliktne situacije još nisu eskalirale u nasilje, a sve kako bi se na vrijeme reagiralo i preventivno djelovalo na uzroke koji dovode do nasilja u obitelji. Pravobraniteljica ukazuje kako bi pružanje navedenih usluga trebalo postati regularna praksa centara za socijalnu skrb. U cilju održanja i unaprjeđenja postojeće načelno dobre prakse potrebno je nastaviti s daljnjim kontinuiranim edukacijama djelatnika/ca iz sustava socijalne skrbi vezanim uz ovu problematiku (Sažetak Izvješća, str. 16). U odnosu na ove navode, Vlada Republike Hrvatske naglašava kako se sukladno članku 89. Zakona o socijalnoj skrbi („Narodne novine“, br. 18/22., 46/22. i 119/22.), radi prevencije nasilničkog ponašanja u obitelji, uključivanjem korisnika u strukturirani tretman kojemu je cilj zaustaviti nasilje među partnerima i/ili u obitelji, pruža savjetodavno-terapijska i psihoedukativna usluga - psihosocijalni tretman radi prevencije nasilničkog ponašanja. Navedena usluga odobrava se prema procjeni stručnog tima Hrvatskog zavoda za socijalni rad, partnerima i/ili roditeljima kada niti jednom nije izrečena sudska mjera upućivanja u obvezni psihosocijalni tretman, a postoji rizik od uzajamnog nasilničkog ponašanja i rizik za dobrobit i razvoj djeteta, bez uspostavljanja odnosa žrtva - zlostavljač. Ujedno, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike u partnerstvu s Ministarstvom pravosuđa i uprave i Udrugom za podršku žrtvama i svjedocima, od 2020. nositelj projekta „Zaustavimo nasilje nad ženama i nasilje u obitelji - Za nasilje nema opravdanja“. U okviru projekta tijekom 2022. održane su edukacije na temu „Prevencija i sprečavanje rodno uvjetovanog nasilja“, na kojima su sudjelovali stručni radnici nadležnih područnih ureda Hrvatskog zavoda za socijalni rad, na području cijele Republike Hrvatske, a koji postupaju po predmetima nasilja u obitelji. Ujedno, u okviru projekta provedena je i edukacija za stručnjake iz sustava socijalne skrbi za pružanje usluge psihosocijalnog tretmana radi prevencije nasilnog ponašanja.

Nadalje, u točki 2.1.8. „Zaključno razmatranje i preporuke“ (str. 99) pravobraniteljica u preporuci broj 3 navodi važnost ustrojavanja posebnih odjela na svim sudovima i svim državnim odvjetništvima sa specijaliziranim sucima/tkinjama i državnim odvjetnicima/cama samo za obiteljsko i rodno utemeljeno nasilje, te posebne odjele pri policiji sa specijaliziranim policijskim kadrom za rodno utemeljeno nasilje i nasilje u obitelji (str. 99). U odnosu na navedeno, Vlada Republike Hrvatske ističe da se izmjenama organizacijskih propisa namjerava predvidjeti licenciranje pravosudnih dužnosnika za rad na predmetima

nasilja u obitelji. Odredbe Zakona o sudovima („Narodne novine”, br. 28/13., 33/15., 82/15., 82/16., 67/18., 130/20. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 21/22. i 16/23. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske) i Zakona o državnom odvjetništvu („Narodne novine”, br. 67/18. i 21/22.), revidirat će se s ciljem propisivanja posebnih uvjeta za raspoređivanje predmeta nasilja u obitelji u rad pravosudnim dužnosnicima vodeći računa o njihovim posebnim svojstvima, senzibilizaciji i sklonosti za rad na takvoj vrsti predmeta te redovitom stručnom usavršavanju iz ovoga područja. Također, u odnosu na istu preporuku, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je prema Uredbi o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva unutarnjih poslova („Narodne novine”, br. 97/20., 7/22. i 149/22.), ustrojen poseban Odjel maloljetničke delinkvencije i kriminaliteta na štetu mladeži i obitelji. U odnosu na preporuku broj 5 kojom pravobraniteljica preporuča investiranje značajnijih sredstava i razvijanje dugotrajnijih i sveobuhvatnijih programa obvezne resocijalizacije počinitelja nasilja (psihosocijalnog tretmana) kako bi se recidiv sveo na najmanju moguću mjeru (str. 99), Vlada Republike Hrvatske ističe kako se naknada provoditeljima zaštitne mjere obveznog psihosocijalnog tretmana i sigurnosne mjere obveznog psihosocijalnog tretmana od 1. kolovoza 2022., Odlukom ministra pravosuđa i uprave, povisila u odnosu na 2021. te je s 2.000,00 kuna neto povišena na 3.500,00 kuna neto za završeni/provedeni psihosocijalni tretman, dok je za ulazni/inicijalni postupak s 400,00 kuna neto povišena na 600,00 kuna neto.

U istom dijelu Izvješća pravobraniteljica navodi preporuku broj 7 u kojoj ističe važnost kažnjavanja počinitelja propisanim zakonskim maksimumima, kako bi se poslala jasnija društvena poruka nulte tolerancije na ovu vrstu nasilja (str. 99). Vlada Republike Hrvatske ističe da je svrha kažnjavanja izraziti društvenu osudu zbog počinjenog kaznenog djela, jačati povjerenje građana u pravni poredak, utjecati na počinitelja i sve druge da ne čine kaznena djela kroz jačanje svijesti o pogibelnosti činjenja kaznenih djela i o pravednosti kažnjavanja te omogućiti počinitelju ponovno uključivanje u društvo (članak 41. Kaznenog zakona). Nadalje, Vlada Republike Hrvatske ističe kako Prekršajni zakon („Narodne novine”, br. 107/07., 39/13., 157/13., 110/15., 70/17., 118/18. i 114/22.), člankom 6. propisuje Opću svrhu prekršajno pravnih sankcija, a ta je da svi građani poštuju pravni sustav i da nitko ne počini prekršaj te da se počinitelji prekršaja ubuduće tako ponašaju, dok člankom 32. istoga Zakona, uvažavajući opću svrhu prekršajno pravnih sankcija, navodi da je svrha kažnjavanja da se izrazi društveni prijekor zbog počinjenog prekršaja, utječe na počinitelja i sve ostale da ubuduće ne čine prekršaje, a primjenom propisanih kazni utječe na svijest građana o povredi javnog poretka, društvene discipline i drugih društvenih vrijednosti te pravednosti kažnjavanja njihovih počinitelja. Također, Kazneni zakon u članku 47. propisuje što sve cijeni sud pri izboru vrste i mjere kazne te navodi da će sud, polazeći od stupnja krivnje i svrhe kažnjavanja, ocijeniti sve okolnosti koje utječu da kazna po vrsti i mjeri bude lakša ili teža (olakotne i otegotne okolnosti), a osobito jačinu ugrožavanja ili povrede zaštićenog dobra, pobude iz kojih je kazneno djelo počinjeno, stupanj povrede počiniteljevih dužnosti, način počinjenja i skrivljene učinke kaznenog djela, prijašnji počiniteljev život, njegove osobne i imovinske prilike te njegovo ponašanje nakon počinjenog kaznenog djela, odnos prema žrtvi i trud da naknadi štetu. Visina kazne ne smije prekoračiti stupanj krivnje. Slijedom navedenoga, sud će cijeliti sve provedene dokaze po načelu slobodne ocjene dokaza te odmjeriti počinitelju kaznu, uvažavajući gore navedeno, kojom će se ostvariti svrha kažnjavanja. Nadalje, u točki 2.1.9. „Provedba Nacionalne strategije zaštite od nasilja u obitelji“, podtočki 2.1.9.1. „Financiranje skloništa za žrtve nasilja u obitelji“, potrebno je ukazati na netočno naveden iznos isplaćenih sredstava u kunama jer je navedeno 16.986.18,48 kn, dok je točan iznos 16.986.138,48 kn (fusnota 113, str. 101).

Nadalje, u dijelu 2.2. Silovanje, točki 2.2.1. „Zaključno razmatranje i preporuke“ (str. 104), u odnosu na navedene preporuke Vlada Republike Hrvatske ističe činjenicu donošenja Nacionalnog plana za suzbijanje seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja, za razdoblje do 2027. godine i Akcijskog plana za suzbijanje seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja za razdoblje do 2024. godine, koji su doneseni 29. prosinca 2022. Svrha ovoga srednjoročnog akta strateškog planiranja jest postizanje usklađene društvene reakcije na seksualno nasilje i seksualno uznemiravanje, osiguravanje učinkovitog postupanja s ciljem zaštite žrtava, promicanje njihovih prava te razvoj svijesti javnosti o neprihvatljivosti i štetnosti ovakvog ponašanja. Vlada Republike Hrvatske dodatno ističe kako spomenuti Nacionalni plan putem mjera sadržanih u pripadajućem Akcijskom planu, među ostalim, ukazuje na važnost razvoja prevencije seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja kroz programe prevencije i programe rodne/spolne ravnopravnosti u odgojno-obrazovnim ustanovama, uvođenje sadržaja na temu seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja te rada sa žrtvama u studijske programe na visokim učilištima koja obrazuju stručnjake koji rade sa žrtvama, razvoj svijesti javnosti o neprihvatljivosti seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja, njegovim pojavnim oblicima i posljedicama te mogućnostima zaštite žrtava, unaprjeđenje edukativnog medijskog programa s ciljem prevencije seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja, razvoj politike zaštite djece od seksualnog nasilja, unaprjeđenje rada s djecom žrtvama kaznenih djela na internetu. S ciljem učinkovite i pravovremene zaštite žrtve ukazuje se na potrebu daljnjeg rada na jačanju kompetencija državnih službenika i stručnjaka različitih sustava koji pružaju pomoć i potporu ili u svom radu dolaze u kontakt sa žrtvama seksualnog nasilja, izobrazbu stručnjaka koji rade s djecom u sustavu odgoja i obrazovanja za prepoznavanje i razumijevanje viktimizacije te zaštite maloljetnih žrtava seksualnog nasilja, osiguravanje dostupnosti specijaliziranih servisa za rad sa žrtvama seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja, uspostavu Dječje kuće, po modelu Barnahusa, kao interdisciplinarnog i multisektorskog centra za djecu žrtve i svjedoke, unaprjeđenje zakonodavnog okvira radi bolje zaštite žrtve, osiguranje preduvjeta zaštite djece prilikom zapošljavanja na sva radna mjesta koja se odnose na neposredan rad s djecom ili uključuju kontakt s djecom.

U području 3. „Roditeljska skrb“ (str. 105), pravobraniteljica navodi da se i u ovom izvještajnom razdoblju polovina iskazanih pritužbi odnosila na spolne stereotipe vezane uz roditeljsku skrb i općenito ulogu i položaj oca u skrbi za djecu. Vlada Republike Hrvatske naglašava da se stručni radnici Hrvatskog zavoda za socijalni rad, prilikom postupanja u predmetima davanja prijedloga sudu kao i ostalim predmetima vezanim za odlučivanje o roditeljskoj skrbi, rukovode načelom ravnopravnosti žene i muškarca koji imaju međusobno jednaka prava i dužnosti u svim obiteljsko-pravnim odnosima, a posebno u odnosu na roditeljsku skrb, temeljem članka 3. Obiteljskog zakona („Narodne novine“, br. 103/15., 98/19., 47/20. i 49/23. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske). Stručni radnici Hrvatskog zavoda za socijalni rad, timski donose stručno mišljenje, svatko sa svoga stručnog aspekta i temeljem specifičnih znanja i vještina, a tim čine: socijalni radnik, psiholog i pravnik. Mišljenje stručnih radnika temelji se na stručnim procjenama, podacima o eventualno provedenim mjerama za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta, razgovorima s roditeljima i djetetom, relevantnom dokumentacijom nastalom tijekom neposrednog rada s obitelji (socio-anamnestičkim podacima o obitelji, prethodnim obiteljskim procjenama, izvješćima drugih tijela koja su u suradnji s Hrvatskim zavodom za socijalni rad, postupala radi zaštite prava i interesa djeteta, zapisnicima s terena i sl.).

U području 4. „LGBTIQ osobe“, dijelu 4.2. „Diskriminacija temeljem rodnog identiteta“, točki 4.2.1. „Zaključno razmatranje i preporuke“, pravobraniteljica daje preporuke u odnosu na zaštitu transrodnih osoba (str. 122). Slijedom ovih preporuka, Vlada Republike

Hrvatske ističe kako je zločin iz mržnje definiran u općem dijelu Kaznenog zakona u članku 87. stavku 21., kao kazneno djelo počinjeno zbog rasne pripadnosti, boje kože, vjeroispovijesti, nacionalnog ili etničkog podrijetla, jezika, invaliditeta, spola, spolnog opredjeljenja ili rodnog identiteta druge osobe. Takvo postupanje uzet će se kao otegotna okolnost u svim kaznenim djelima koje propisuje posebni dio Kaznenog zakona ako njime nije izričito propisano teže kažnjavanje. Ova odredba, kao opći institut kaznenog prava, primjenjuje se u skladu s člankom 6. Kaznenog zakona, na sva kaznena djela propisana Kaznenim zakonom i drugim zakonima. Nadalje, u odnosu na preporuku broj 4 kojom pravobraniteljica potiče nadležna tijela Republike Hrvatske kako bi se poduzeli svi potrebni koraci da Republika Hrvatska pređe na MKB-11 klasifikaciju bolesti, Vlada Republike Hrvatske naglašava kako je Hrvatski zavod za javno zdravstvo, započeo s prijevodom jedanaeste verzije Međunarodne klasifikacije bolesti (MKB-11). Ujedno, Vlada Republike Hrvatske naglašava da se radi o visoko zahtjevnoj aktivnosti s pozicije medicine i lingvističke struke te je i sama implementacija izrazito zahtjevna budući da podrazumijeva prilagodbu svih informatičkih rješenja koja se koriste u zdravstvom sustavu u izravnom radu s pacijentima, kao i čitav niz edukacija zdravstvenih djelatnika radi pravilne primjene. Unatoč ovim izazovima, Vlada Republike Hrvatske ističe kako navedeno predstavlja prioritet u sljedećem razdoblju.

Vezano uz navode u području 5. „Obrazovanje“, 5.1. „Opisi slučajeva postupanja pravobraniteljice po pritužbama građana/ki (str. 123 - 124), Vlada Republike Hrvatske ističe kako je Ministarstvo znanosti i obrazovanja u okviru Akcijskog plana za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2024. godine, Mjere 4.1. u suradnji s Agencijom za odgoj i obrazovanje, Agencijom za strukovno obrazovanje te osnovnim i srednjim školama, sustavno motiviralo i poticalo učenice i učenike da buduće obrazovne putove odabiru neopterećeni spolnim stereotipima. Zahvaljujući većem broju nastavnica i nastavnika osnovnih i srednjih škola koji su izabrali teme iz područja ravnopravnosti spolova planiranih u školskim kurikulumima i katalozima nadležnih agencija u 2022. je došlo do povećanja broja učenica i učenika koji su pokazali interes za nestereotipan odabir programa obrazovanja na srednjoškolskoj razini. Propisi Republike Hrvatske stavljaju težište na zaštitu prava i interesa svih učenica i učenika, odnosno osiguravanje jednakosti obrazovnih šansi za sve učenice i učenike prema njihovim interesima, ostvarenim rezultatima i sposobnostima.

Nadalje, vezano uz navode u dijelu 5.2. „Spolna zastupljenost u području visokog obrazovanja“ (str. 125), Vlada Republike Hrvatske smatra potrebnim naglasiti kako na javnim visokim učilištima broj znanstvenica (asistent, viši asistent i znanstveno-nastavna radna mjesta) iznosi 51 % (4.948), dok su znanstvenici zastupljeni s 49 % (4.696). Također, Vlada Republike Hrvatske ističe da studentice čine 58 % (87.870) ukupnog broja studenata (151.609), dok studenti čine 42 % (63.739).

U odnosu na navode u dijelu 5.4. „Ravnopravnost spolova u STEM području“, odnosno podatke o udjelu žena s diplomom područja STEM-a -11 % (str. 129), Vlada Republike Hrvatske ističe kako se, od ukupnog broja studenata upisanih u studijske programe u STEM-u (74.959), na studentice odnosi 47 % (34.874) te na studente 53 % (40.085). Prema statističkom izvješću objavljenom u ožujku 2019. u Republici Hrvatskoj udio žena među doktorandima je 55 %, dok je EU-28 udio 47,9 %; udio žena među istraživačima je 48,9 %, za razliku od EU-28 gdje je udio 33,4 %; udio žena na čelu institucija iz sustava visokog obrazovanja je 30,8 % dok je u EU-28 udio 21,7 %.

Nadalje, u dijelu 5.5. „Odgoj i obrazovanje za ravnopravnost spolova“ pravobraniteljica navodi primjer Austrije u kojoj se odustalo od građanskog odgoja i obrazovanja u obliku međupredmetne teme i krenulo prema uvođenju zasebnog nastavnog predmeta (str. 130). Također, pravobraniteljica navodi da se u Republici Hrvatskoj u kontekstu Europske unije postojeći način implementacije u nacionalni obrazovni sustav ne može smatrati uvođenjem cjelovitog obveznog spolnog odgoja i obrazovanja (str. 131). U odnosu na predmetne navode, Vlada Republike Hrvatske ističe da su odgojno-obrazovna očekivanja i ishodi za osnovnu školu propisani Nacionalnim okvirnim kurikulumom (2011.), predmetnim kurikulumom i kurikulumima međupredmetnih tema, koji zajedno čine nacionalni kurikulum. Ministarstvo znanosti i obrazovanja u siječnju 2019. donijelo je niz novih kurikuluma među kojima i Kurikulum nastavnog predmeta Biologija za osnovne škole i gimnazije („Narodne novine“, broj 7/19.) i Kurikulum za međupredmetnu temu Zdravlje za osnovne škole i srednje škole („Narodne novine“, br. 10/19. i 21/19.). U okviru tih dvaju kurikuluma propisana su odgojno-obrazovna očekivanja i ishodi iz područja spolnoga odgoja, s napomenom da se odgojno-obrazovna očekivanja koja su propisana kurikulumima međupredmetnih tema, pa tako i međupredmetne teme Zdravlje, izvode i realiziraju u okviru satnice svih nastavnih predmeta i sata razrednog odjela. Isti je slučaj i s ostalih šest međupredmetnih tema (Osobni i socijalni razvoj, Građanski odgoj i obrazovanje, Održivi razvoj, Učiti kako učiti, Poduzetništvo i Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije). Naime, realizacija odgojno-obrazovnih očekivanja međupredmetnih tema je obvezna u svim razredima, a za to se koriste sati planirani za pojedine nastavne predmete i sat razrednog odjela. U narednom razdoblju ne predviđa se dodatna intervencija u nastavne planove i strukturu Nacionalnog kurikuluma izuzev one koja je predviđena Eksperimentalnim programom „Osnovna škola kao cjelodnevna škola - uravnotežen, pravedan, učinkovit i održiv sustav odgoja i obrazovanja“. U okviru navedenog programa izmijenjen je Nastavni plan kojim se predlaže uvođenje dvaju novih nastavnih predmeta (Praktične vještine i Svijet i ja), a postojeći se predmeti (Priroda i društvo, Priroda i Informatika) zamjenjuju novim (Prirodoslovlje, Društvo i zajednica, Informacijske i digitalne kompetencije). Nadalje, u sklopu navedenog Eksperimentalnog programa izradit će se i preporuke za realizaciju međupredmetnih tema radi njihova jasnijeg povezivanja s predmetnim kurikulumima i odgojno-obrazovnim područjima. Takvim pristupom povezat će se odgojno-obrazovna područja, predmetni kurikulumi i kurikulumi međupredmetnih tema u jedinstvenu, skladnu i koherentniju cjelinu.

U dijelu 5.7. „Zaključno razmatranje i preporuke“, pravobraniteljica navodi preporuke, među kojima preporuku broj 1 koja se odnosi na provođenje odgojno-obrazovnih sadržaja vezanih za pitanja rodne ravnopravnosti (str. 133). U odnosu na navedeno, Vlada Republike Hrvatske ističe kako su odgojno-obrazovni sadržaji vezani za pitanja rodne ravnopravnosti sadržani u svim nastavnim predmetima i svim međupredmetnim temama te je poticanje ostvarivanja bolje rodne ravnopravnosti u društvu predviđeno kako nastavnim predmetima, međupredmetnim temama, tako i izvannastavnim aktivnostima u svim razredima osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja. U svim odgojno-obrazovnim ustanovama izrađuje se i provodi Školska preventivna strategija, koja je dio godišnjih planova i programa škola. Vlada Republike Hrvatske nadalje ističe kako Ministarstvo znanosti i obrazovanja financijski podupire provedbu školskih preventivnih projekata koji potiču stvaranje pozitivne klime u školskom okruženju, koja podrazumijeva ravnopravnost spolova u svim aspektima. Svake godine Ministarstvo znanosti i obrazovanja objavljuje javni poziv kojim se financiraju najkvalitetniji školski preventivni projekti te je cilj poziva poboljšati kvalitetu, održivost i učinkovitost preventivnih intervencija koje se provode u sklopu odgojno-obrazovnog sustava prema preporukama utemeljenima na dokazima, a radi zadovoljavanja različitih potreba učenika te u skladu s njihovim sklonostima, sposobnostima i interesima, kao i poticanje razvoja

dotatnih specifičnih oblika potpore učenicima. Mentalno zdravlje jedan je od ključnih prioriteta javnog poziva s obzirom na to kako se mentalno zdravlje učenika i učenica nalazi pred velikim izazovima. Prioriteti ovoga poziva su projekti odgojno-obrazovnih ustanova usmjereni prema prevenciji svih oblika neprihvatljivog ponašanja i zaštiti mentalnog zdravlja učenika i učenica, a usklađeni su s preporukama Agencije za odgoj i obrazovanje, koje se odnose na izradu Školske preventivne strategije/školskih preventivnih programa. Tijekom 2022. raspisan je i proveden javni poziv za financiranje preventivnih projekata u osnovnim i srednjim školama te učeničkim domovima te je financirano 186 najkvalitetnijih projekata, u ukupnom iznosu od 2.396.000,00 kuna.

Vlada Republike Hrvatske dodatno ističe kako Ministarstvo znanosti i obrazovanja sustavno surađuje s organizacijama civilnoga društva koje djeluju u području izvaninstitucionalnoga odgoja i obrazovanja, kao partnerima u provedbi niza projekata namijenjenih djeci i mladima, a povezanih s provedbom mjera nacionalnih strategija, programa i planova koje su u nadležnosti tog Ministarstva. Slijedom navedenoga, Ministarstvo znanosti i obrazovanja jednom godišnje raspisuje Natječaj za dodjelu bespovratnih sredstava projektima udruga u području izvaninstitucionalnoga odgoja i obrazovanja djece i mladih. Financijska sredstva se osiguravaju u državnom proračunu i iz dijela prihoda od igara na sreću. Projekti koji potiču ravnopravnost spolova financiraju se u okviru prioriternih područja: Odgoj i obrazovanje za osobni i socijalni razvoj, solidarnost, socijalnu uključenost i opće ljudske vrijednosti; Odgoj i obrazovanje za mir i nenasilno rješavanje sukoba i Odgoj i obrazovanje za ljudska prava, odgovornost i aktivno građanstvo. U školskoj godini 2021./2022. Odlukom o dodjeli bespovratnih sredstava projektima udruga u području izvaninstitucionalnoga odgoja i obrazovanja djece i mladih odobreno je ukupno 45 takvih projekata za koje je isplaćeno 4.156.815,44 kuna.

Vežano uz preporuku broj 3 u kojoj se navodi potreba stručnog usavršavanja odgojno-obrazovnih djelatnika/ca u području ljudskih prava, uključujući ravnopravnost spolova (str. 133), Vlada Republike Hrvatske ističe kako Agencija za odgoj i obrazovanje kontinuirano sudjeluje u praćenju, unaprjeđivanju i razvoju odgoja i obrazovanja na temelju Zakona o Agenciji za odgoj i obrazovanje i Statuta Agencije te organizira i provodi stručno usavršavanje odgojno-obrazovanih djelatnika i ravnatelja. Na stručnim skupovima Agencije tijekom godina kontinuirano su zastupljene teme prevencije nasilja i rodne ravnopravnosti. Tijekom 2022. Agencija za odgoj i obrazovanje održala je sljedeće skupove: Županijsko stručno vijeće građanskog odgoja i obrazovanja u povezanosti s drugim međupredmetnim temama Krapinsko-zagorske županije, ravnopravnost spolova, medijska pismenost, projekt građanin, Pitanja na koja ne nalazim odgovor, Kriza - pokretač ili blokada?, Sustavan pristup pružanju podrške u izazovnim situacijama, RESCUR, europski kurikulum za razvoj otpornosti djece osnovnoškolske dobi, Utjecaj traume na život i mentalno zdravlje djece i mladih, Utjecaj stereotipa na proces odgoja i obrazovanja u dječjem vrtiću, u osnovnoj i srednjoj školi, Financijska pismenost, rodna ravnopravnost, projekt građanin, Državni stručni skup za nastavnike tjelesne i zdravstvene kulture - međupredmetna povezanost i rodna i spolna ravnopravnost, Migracije i integracija osoba pod međunarodnom zaštitom; Prevencija trgovanja ljudima; Ravnopravnost spolova; Prezentiranje programa: Sigurnije škole i vrtići i Interdisciplinarnе terenske nastave u Edukativnom centru, te Prepoznavanje i reagiranje na rodno utemeljeno nasilje (RUN) u školskom okruženju.

Nadalje, u području 8. „Rizici višestruke diskriminacije“, dijelu 8.3. „Pripadnice nacionalnih manjina“, točki 8.3.4. „Zaključno razmatranje i preporuke“, preporukom broj 1 pravobraniteljica preporuča rad na unaprjeđenju reproduktivnog zdravlja i pristupa

zdravstvenoj zaštiti Romkinja, uz naglasak na prevenciju i suzbijanje maloljetničkih trudnoća i ranih brakova (str. 171). Slijedom navedene preporuke, Vlada Republike Hrvatske ističe kako Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, provodi projekt JUPI ZDRAV u okviru kojeg se planiraju aktivnosti izrade zdravstvene slike djece pripadnika romske nacionalne manjine, provedbe regionalnih i lokalnih edukativnih aktivnosti na temu reproduktivnog zdravlja žena i djevojaka u romskim zajednicama/lokalitetima, kao i regionalne edukativne aktivnosti na temu suzbijanja diskriminacije u pristupu zdravstvenim uslugama usmjerene zdravstvenim djelatnicima. Vlada Republike Hrvatske, uz navedeni projekt, ističe i druge projekte, primjerice projekt socijalne inovacije JUPI PILOT kojim se planira uspostava kontinuiranog stručnog rada s romskom zajednicom na razvoju zajednice, kao i osiguranje kontinuirane podrške dobrim praksama koje su razvijene tijekom „Treće faze Testiranja dječjeg jamstva za djecu u Hrvatskoj“ (pilot projekt koji je provodio UNICEF Ured Hrvatska u suradnji s Ministarstvom rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike). Glavna svrha bit će rad na osnaživanju stanovništva na pet odabranih lokaliteta, uključujući savjetodavni rad i jačanje osobnih vještina romske populacije. Očekuje se da će spomenuta intervencija, između ostalog, utjecati i na smanjivanje nasilja nad ženama i nasilja u obitelji na odabranim lokalitetima, a što će također biti evaluirano (na razini pojedinog lokaliteta, kao i na razini pilot projekta u cijelosti).

Nadalje, preporukom broj 2 pravobraniteljica ističe potrebu poticanja većeg uključivanja Romkinja u odgojno-obrazovani sustav na svim razinama, a posebice u sustav srednjoškolskog i visokoškolskog obrazovanja (str. 171). Slijedom ove preporuke, Vlada Republike Hrvatske naglašava kako Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina planira šest projekata u okviru Operativnog programa učinkoviti ljudski potencijali 2021. - 2027. (JUPI - Jednakost, uključivanje, participacija i integracija Roma) izravno vezanih za romsku nacionalnu manjinu, koji svi imaju aktivnosti usmjerene na žene Romkinje. Projekt JUPI O uključuje nastavak nacionalne kampanje „Pokreni kotač znanja“ koja uz osvještavanje široke i profesionalne javnosti o važnosti obrazovanja pripadnika romske nacionalne manjine ima za cilj i potaknuti značajnije sudjelovanje pripadnika romske nacionalne manjine u predškolskom odgoju i obrazovanju te u srednjoškolskom i visokom obrazovanju, i to putem medijske kampanje i motivacijskih radionica s roditeljima i djecom, kao i natječaja za najbolje romske učenike. Kampanja uključuje i regionalne edukacije romskih pomagača te nacionalne stručne skupove koji imaju za cilj unaprijediti razumijevanje dionika o faktorima koji doprinose pozitivnim ishodima u obrazovanju, ali i promoviranje postojećih pozitivnih praksi uključivog obrazovanja na nacionalnoj i na razini Europske unije. Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina je tijekom 2022. putem Povjerenstva za praćenje provedbe Nacionalnog plana za uključivanje Roma, za razdoblje od 2021. do 2027. godine, u okviru svojih zadaća odobrio 26 zahtjeva za jednokratnu financijsku pomoć fizičkim osobama temeljem Kriterija za utvrđivanje financijske pomoći za poboljšanje uvjeta i kvalitete života pripadnika romske nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj, u ukupnom iznosu od 354.846,18 kuna (47.096,18 eura), od čega je 11 zahtjeva odobreno pripadnicama romske nacionalne manjine, u iznosu od 166.818,05 kuna (22.140,56 eura). Uz to, Povjerenstvo za praćenje provedbe Nacionalnog plana za uključivanje Roma, za razdoblje od 2021. do 2027. godine je u okviru svojih zadaća tijekom 2022. odobrilo 14 zahtjeva za školarine temeljem Kriterija za utvrđivanje financijske pomoći za poboljšanje uvjeta i kvalitete života pripadnika romske nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj, u ukupnom iznosu od 181.070,00 kuna (24.032,11 eura) za 35 korisnika, od kojih je 20 žena.

U dijelu 8.4. „Prostitucija“, točki 8.4.1. „Zaključno razmatranje i preporuke“, u preporuci broj 1 pravobraniteljica navodi kako je potrebna potpuna dekriminalizacija osoba koje se bave prostitucijom i dosljedno sankcioniranje kupaca tih usluga, bez obzira na okolnosti u kojima je djelo počinjeno (str. 176). U odnosu na navedenu preporuku, Vlada Republike Hrvatske ističe kako u dijelu Kaznenog zakona koji propisuje kazneno djelo prostitucije u članku 157. stavku 2., kaznom zatvora od jedne do deset godina kažnjava se, odnosno inkriminira korištenje usluga osobe koju je drugi radi zarade silom ili prijetnjom, obmanom, prijevarom, zlouporabom ovlasti ili teškog položaja ili odnosa zavisnosti, prisilio ili naveo na pružanje spolnih usluga, uz naplatu, ukoliko korisnik zna ili je prema svojim sposobnostima i okolnostima slučaja morao i mogao znati pod kojim okolnostima se dotična osoba bavi prostitucijom.

Nadalje, u dijelu 8.5. „Žrtve trgovanja ljudima“, točki 8.5.1. „Zaključno razmatranje i preporuke“, pravobraniteljica preporukom broj 1 ističe kako treba uzeti u obzir rodnu dimenziju trgovanja ljudima prilikom donošenja nacionalnih strateških dokumenata (Nacionalnog plana za suzbijanje trgovanja ljudima za razdoblje od 2022. do 2027. i pratećih akcijskih planova), preporukom broj 2 pravobraniteljica ističe potrebu kontinuirane primjene rodno osjetljivog pristupa prilikom postupanja sa žrtvama trgovanja ljudima te preporukom broj 3 ukazuje na važnost kontinuiranog osvještavanja rodne dimenzije trgovanja ljudima (str. 180). Vlada Republike Hrvatske uvažava navedene preporuke te naglašava da će se prilikom donošenja Nacionalnog plana za suzbijanje trgovanja ljudima za razdoblje do 2027. godine i pratećih akcijskih planova uzeti u obzir rodna dimenzija trgovanja ljudima. Ujedno, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je, 30. ožujka 2023., donesen Nacionalni plan zaštite i promicanja ljudskih prava i suzbijanja diskriminacije za razdoblje do 2027. godine uz prateći Akcijski plan zaštite i promicanja ljudskih prava za 2023. godinu i Akcijski plan suzbijanja diskriminacije za 2023. godinu, kojima se definiraju i postavljaju posebni ciljevi u vezi s ostvarivanjem ljudskih prava i suzbijanjem diskriminacije u Republici Hrvatskoj. Vlada Republike Hrvatske naglašava da će se, u sklopu navedenog Nacionalnog plana, provoditi aktivnosti usmjerene na suzbijanje diskriminacije temeljem rase/etničke pripadnosti, nacionalnog podrijetla, spolne orijentacije, rodnog identiteta, invaliditeta, spola, dobi, vjere/uvjerenja ili drugih karakteristika, odnosno onih osnova zbog kojih su građani diskriminirani ili su žrtve govora mržnje i/ili zločina iz mržnje. Kroz provedbu navedenog Nacionalnog plana planirano je održavanje aktivnosti usmjerenih unaprjeđenju znanja policijskih službenika u području ljudskih prava uključujući, među ostalim, i prava žrtava trgovanja ljudima. Dodatno, Vlada Republike Hrvatske naglašava kako je u tijeku pokretanje izrade Akcijskog plana zaštite i promicanja ljudskih prava i Akcijskog plana suzbijanja diskriminacije za 2024. i 2025. godinu, te će Ured pravobraniteljice za ravnopravnost spolova biti pozvan sudjelovati u radu Radne skupine i dati prijedlog mjera za nadolazeće razdoblje provedbe Nacionalnog plana.

U dijelu 8.6. „Žene ovisnice“ pravobraniteljica navodi kako specifičnu kategoriju predstavljaju žene ovisnice u zatvorskom sustavu kojima je potreban poseban tretman u liječenju te cjeloviti multidisciplinarni pristup prilikom izvršavanja kazne zatvora te da Ministarstvo pravosuđa i uprave do dana okončanja izrade ovoga izvješća nije raspolagalo podacima o broju muškaraca i žena koji su se tijekom 2022. nalazili/e na izdržavanju kazne zatvora, kao niti njihov udio u ukupnoj zatvoreničkoj populaciji te podatak je li bilo zabilježenih slučajeva poroda žena ovisnica za vrijeme izdržavanja kazne (str. 184). U odnosu na ove navode, Vlada Republike Hrvatske ističe kako su pravobraniteljici za ravnopravnost spolova dostavljeni podaci vezani uz žene s invaliditetom i žene ovisnice za 2022., dopisom Ministarstva pravosuđa i uprave, KLASA: 004-01/23-01/01, URBROJ: 514-09-01-01/05-23-

02, od 1. veljače 2023., a među kojima i podatak da tijekom 2022. nije bilo zabilježenih slučajeva poroda žena s invaliditetom, kao ni žena ovisnica za vrijeme izdržavanja kazne. Također su dostavljeni podaci o broju muškaraca i žena, 4.896 zatvorenika i 275 zatvorenica koji su se tijekom 2022. nalazili/e na izdržavanju kazne zatvora. Vlada Republike Hrvatske dodatno ističe kako će cjeloviti podaci za 2022. biti raspoloživi u okviru izvješća o radu zatvorskog sustava, kojim Vlada Republike Hrvatske izvješćuje Hrvatski sabor jedanput godišnje, sukladno članku 9. Zakona o izvršavanju kazne zatvora („Narodne novine” broj 14/21.).

U odnosu na područje 9. „Reproduktivno zdravlje“, dio 9.1. „Zdravstvena skrb za trudnice, roditelje i babinjače“, točku 9.1.2. „Pregled novih istraživanja“ (str. 187), Vlada Republike Hrvatske ističe kako je slijedom upita Svjetske zdravstvene organizacije provedena analiza pojavnosti prekida trudnoće u Republici Hrvatskoj od početka pandemije bolesti COVID-19 do danas. Provedenom analizom utvrđeno je da u navedenom razdoblju nije bilo statistički značajnih razlika u zabilježenom broju prekida trudnoće te je i najveće međugodišnje odstupanje (u 2020. godini u odnosu na 2019. godinu) iznosilo manje od 5 %, što ukazuje na činjenicu da epidemija bolesti COVID-19 nije imala značajnog utjecaja na dostupnost prekida trudnoće u Republici Hrvatskoj. U istoj točki Izvješća pravobraniteljica navodi i podatke o dostupnosti antenatalnih pregleda (str. 188) u odnosu na koje Vlada Republike Hrvatske ističe kako dostupni podaci o broju pregleda u trudnoći ukazuju da je 71,5 % roditelja imalo 9 ili više pregleda u trudnoći što je sukladno standardu određenom Programom mjera zdravstvene zaštite, dok je kod svega 2,9 % roditelja zabilježeno nula ili 1 do 2 pregleda u trudnoći. Vlada Republike Hrvatske ističe da, iako su zabilježeni propusti u nekim zdravstvenim ustanovama vezano uz dostupnost prekida trudnoće u 2021., zabilježen je i porast broja prekida trudnoće u odnosu na 2020. (2.671/2.594), kao i ukupnog broja svih pobačaja (koji se odnose na patološke trudnoće s gubitkom ploda). Samo u jednoj zdravstvenoj ustanovi nije bilo legalnog prekida trudnoće (Opća i veteranska bolnica Hrvatski ponos Knin), ali s obzirom i na vrlo mali broj poroda u toj ustanovi teško je zaključiti o (ne)pružanju ove zdravstvene usluge temeljem podataka.

U području 11. „Ravnopravnost spolova i tražitelji/ce međunarodne i privremene zaštite“ pravobraniteljica navodi da su Zakonom o međunarodnoj i privremenoj zaštiti, žene prepoznate kao ranjiva skupina (str. 202). Vlada Republike Hrvatske ističe kako je člankom 4. Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti („Narodne novine”, br. 70/15., 127/17. i 33/23.), propisano da pojam „ranjive skupine“, u smislu navedenog Zakona, obuhvaća osobe lišene poslovne sposobnosti, djecu, djecu bez pratnje, starije i nemoćne osobe, teško bolesne osobe, osobe s invaliditetom, trudnice, samohrane roditelje s maloljetnom djecom, osobe s duševnim smetnjama te žrtve trgovanja ljudima, žrtve mučenja, silovanja ili drugog psihičkog, fizičkog i spolnog nasilja, kao što su žrtve sakaćenja ženskih spolnih organa. Također, u istom dijelu Izvješća pravobraniteljica navodi kako dostavljeni podaci Ministarstva unutarnjih poslova pokazuju da su 2022. evidentirane ukupno 12.872 osobe koje su zatražile međunarodnu zaštitu što je značajan porast od 76 % u odnosu na 2021. godinu (str. 203). U odnosu na postotni navod Vlada Republike Hrvatske ističe kako se radi o povećanju porasta zahtjeva od 324 % u odnosu na 2021., u kojoj je bilo evidentirano ukupno 3.039 osoba koje su zatražile međunarodnu zaštitu. Vezano uz fusnotu broj 398 u kojoj se navode statistički podaci o broju odobrenih azila u 2021., 2020., 2019. i 2018. godini (str. 204), Vlada Republike Hrvatske ukazuje na netočnost navedenih podataka te ističe kako je u 2019. odobren azil za 158 osoba - 91 (58 %) muškog spola i 67 (42 %) ženskog spola, a u 2018. odobren je azil za ukupno 244 osobe - 156 (64 %) muškog spola i 88 (36 %) ženskog spola. U posljednjem odlomku na str. 205, pravobraniteljica navodi da Ministarstvo unutarnjih poslova u 2022. nije provodilo Europski program preseljenja

državljana trećih zemalja ili osoba bez državljanstva koje ispunjavaju uvjete za odobrenje međunarodne zaštite. U odnosu na ovaj navod Vlada Republike Hrvatske ističe kako je 28. srpnja 2022. donesena Odluka o stavljanju izvan snage Odluke o preseljenju državljana trećih zemalja ili osoba bez državljanstva koje ispunjavaju uvjete za odobrenje međunarodne zaštite za 2019. godinu („Narodne novine”, broj 88/22.). Nadalje, Vlada Republike Hrvatske je na istoj sjednici donijela Odluku o premještanju državljana trećih zemalja ili osoba bez državljanstva koje ispunjavaju uvjete za odobrenje međunarodne zaštite („Narodne novine”, broj 88/22.), kojom se Republika Hrvatska, prema načelu dobrovoljnosti i solidarnosti, na temelju Deklaracije o dobrovoljnom mehanizmu solidarnosti, obvezala sudjelovati u premještanju državljana trećih zemalja ili osoba bez državljanstva koje ispunjavaju uvjete za odobrenje međunarodne zaštite iz Helenske Republike, Republike Cipra, Talijanske Republike, Republike Malte i Kraljevine Španjolske. U okviru provedbe predmetne Odluke Republika Hrvatska se obvezala prihvatiti do 60 državljana trećih zemalja ili osoba bez državljanstva po osnovi premještaja.

U odnosu na navod u dijelu 11.1. „Zaključno razmatranje i preporuke“, kako statistički podaci Ministarstva unutarnjih poslova pokazuju visok broj neregularnih (nezakonitih) migracija (str. 211) te vezano uz preporuke broj 1 do 6 (str. 212), Vlada Republike Hrvatske ističe kako će se prema tražiteljima međunarodne zaštite kod kojih postoje posebne, osobne, okolnosti (primjerice dob, spol, spolno opredjeljenje, rodni identitet, invalidnost, teške bolesti, mentalno zdravlje, posljedice mučenja, silovanja ili drugih teških oblika psihološkog, fizičkog ili spolnog nasilja) primjenjivati posebna postupovna jamstva kojima se pruža odgovarajuća potpora. Slijedom navedenoga, u takvim slučajevima zahtjevi tražitelja rješavaju se prioritetno, a iste razmatraju službenici obučeni za postupanje s ranjivim skupinama. Vlada Republike Hrvatske ukazuje kako su službenici Ministarstva unutarnjih poslova, Službe za međunarodnu zaštitu, u okviru European Union Agency for Asylum kurikuluma, prošli obuku na temu rodno uvjetovanog nasilja. U takvim slučajevima, kad god je to moguće, osigurava se da voditelj postupka i prevoditelj budu osobe istog spola, što se osobito uzima u obzir u slučaju sumnje da se radi o žrtvama trgovanja ljudima ili žrtvama seksualnog i rodno uvjetovanog nasilja. U slučaju sumnje da se radi o žrtvama trgovine ljudima, u postupak se uključuju i ustrojstvene jedinice Ministarstva unutarnjih poslova nadležne za identifikaciju žrtava.

Nadalje, u području 12. „Provedba Nacionalnog akcijskog plana provedbe Rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a 1325(2000) - o ženama, miru i sigurnosti i srodnih rezolucija“, u trećem odlomku istaknut je sastav Radne skupine za praćenje NAP-II (str. 213). S tim u vezi Vlada Republike Hrvatske ističe kako osim predstavnika navedenih tijela u radu Radne skupine za praćenje provedbe Nacionalnog akcijskog plana sudjeluju i predstavnici Ministarstva hrvatskih branitelja, Ministarstva pravosuđa i uprave, Ministarstva znanosti i obrazovanja, Ministarstva zdravstva, Pravosudne akademije (Ministarstva pravosuđa i uprave), Sigurnosno-obavještajne agencije i Ureda Vijeća za nacionalnu sigurnost. Ujedno, Vlada Republike Hrvatske ističe kako na sastancima Radne skupine sudjeluju i predstavnici Ureda predsjednika Republike Hrvatske.

U području 14. „Zakoni i propisi - Inicijative pravobraniteljice“, dijelu 14.5. „Nacionalni plan za suzbijanje seksualnog nasilja za razdoblje od 2022. do 2027. i Akcijski plan za suzbijanje seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja za razdoblje od 2022. do 2024.“, Vlada Republike Hrvatske uočava navod pravobraniteljice kako Nacionalnim i Akcijskim planom nije predviđena nijedna mjera vezana uz seksualno uznemiravanje na radnom mjestu (str. 226). Slijedom ovoga navoda Vlada Republike Hrvatske ističe kako je navedenim Nacionalnim i Akcijskim planom, u okviru posebnog cilja 1. Prevencija seksualnog

nasilja i seksualnog uznemiravanja, predviđena mjera 1.3. Razvoj svijesti javnosti o neprihvatljivosti seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja, njegovim pojavnim oblicima i posljedicama te mogućnostima zaštite žrtava. Svrha ove mjere je isticanje seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja kao neprihvatljivog ponašanja kroz javne kampanje te upoznavanje žrtava s mogućim oblicima seksualnog uznemiravanja (on-line, na radnom mjestu, u sportu) i mogućnostima zaštite. Na taj način se može doprinijeti povećanju broja prijava te posljedično vremenom i smanjenju broja slučajeva seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja. U odnosu na navod kojim se ističe kako mjerama nije predviđeno poticanje međuresorne suradnje (policije, državnog odvjetništva, pravosuđa, zdravstvenih i socijalnih institucija) za slučajeve seksualnog nasilja i da nijedna mjera nije usmjerena na poboljšanje ili poticanje međuresorne razmjene informacija u pogledu prevencije seksualnog nasilja i pružanja pomoći žrtvama seksualnog nasilja (str. 227), Vlada Republike Hrvatske ističe kako je u okviru posebnog cilja 2. Unaprjeđenje skrbi i osiguranje dostupnosti usluga podrške žrtvama seksualnih delikata, predviđena mjera 2.1. Jačanje kompetencija državnih službenika i stručnjaka različitih sustava koji pružaju pomoć i potporu žrtvama seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja. Svrha ove mjere je unaprjeđenje sustava izobrazbe stručnjaka koji dolaze u kontakt sa žrtvama seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja (djelatnika policije, sustava socijalne skrbi, zdravstva, obrazovanja, pravosuđa) organiziranjem višesektorskih edukacija radi unaprjeđenja kompetencija i podizanja razine znanja. Dodatno, izobrazba državnih službenika o načinima prepoznavanja seksualnog uznemiravanja, seksualnog nasilja i mogućnostima zaštite te o kibernetičkoj sigurnosti koja obuhvaća važne korake za prepoznavanje i zaštitu od seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja u kibernetičkom prostoru doprinosi njihovoj većoj osviještenosti općenito o toj temi, postupanju unutar institucije i radu s građanima. Provođenjem ovih zajedničkih edukacija predstavnika različitih sustava osigurat će se bolja umreženost službi i razmjena informacija te jačanje međusobnog djelovanja sustava u pružanju pomoći žrtvama. U odnosu na spomenute navode Vlada Republike Hrvatske dodatno ističe kako je savjetnik pravobraniteljice bio član Radne skupine za izradu Nacionalnog plana te je u svakom trenutku bio upoznat s prijedlozima članova radne skupine, kao i konačnim mjerama koje čine dio Nacionalnog i pripadajućeg Akcijskog plana.

Nadalje, u dijelu 14.13. Program „Učinkoviti ljudski potencijali 2021. - 2027.“, pravobraniteljica navodi kako se uključila u savjetovanje i predložila da se podaci vezano uz pokazatelje vode po spolu, da se u dijelu koji se odnosi na rodno utemeljeno nasilje naglasak stavi na prevenciju rodno utemeljenog nasilja, da u okviru prioritnog područja „2.6. Socijalne inovacije“ (u dijelu u kojem se spominje „klub očeva“) rad na unaprjeđenju roditeljskih kompetencija predviđa ravnopravan i inkluzivan pristup očevima i majkama, da prilikom provedbe programa „Zaželi“ naglasak bude na dugoročnoj održivosti zapošljavanja, Ujedno istaknuto je i kako su prijedlozi pravobraniteljice prihvaćeni (str. 231). Vezano uz dio navoda: „da u okviru prioritnog područja „2.6. Socijalne inovacije“ (u dijelu u kojem se spominje „klub očeva“) rad na unaprjeđenju roditeljskih kompetencija predviđa ravnopravan i inkluzivan pristup očevima i majkama“, Vlada Republike Hrvatske radi jasnoće i boljeg razumijevanja ukazuje da će se prema usvojenom Programu „Učinkoviti ljudski potencijali 2021. - 2027.“, u okviru Prioriteta 6. Socijalne inovacije, poticati razvoj inovativnih izvaninstitucionalnih socijalnih usluga, koje među ostalim, obuhvaćaju i „razvoj inovativnih programa vezanih uz suzbijanje konfliktnog roditeljstva, unaprjeđenje roditeljskih kompetencija, zalaganje za ravnopravno roditeljstvo, smanjivanje stereotipa o ulozi roditelja u skrbi za djecu i obitelj, podršku jednoroditeljskim obiteljima, uz usporedno jačanje kapaciteta stručnjaka za razvoj takvih inovativnih programa“. Vezano na navod: „da prilikom provedbe programa „Zaželi“ naglasak bude na dugoročnoj održivosti zapošljavanja“, Vlada Republike Hrvatske ukazuje da je novi poziv pod nazivom „ZAŽELI - prevencija institucionalizacije“, financiran sredstvima

Europskog socijalnog fonda plus u okviru Programa „Učinkoviti ljudski potencijali 2021. - 2027.“, planiran za objavu u lipnju/srpnju 2023. Isti će se provoditi kao sastavna mjera dugotrajne skrbi i prevencije institucionalizacije, kako bi se adresirao rizik od daljnjeg socijalnog isključivanja šireg kruga starijih, nemoćnih osoba i osoba s invaliditetom te osigurala svakodnevna pomoć, podrška i dobivanje usluge koja im omogućava samostalan život. Stoga, fokus ulaganja u okvir programa Zaželi neće biti na zapošljavanju žena nego upravo na stvaranju preduvjeta za osiguravanje dugoročne održivosti u okviru sustava dugotrajne skrbi, a ciljane aktivnosti za aktivaciju žena na tržište rada predviđene su u Prioritetu 1. Inkluzivno tržište rada i poticanje zapošljavanja.

U okviru poglavlja V. „Zaključno razmatranje pravobraniteljice“, ističu se navodi o aktivnostima pravobraniteljice u tzv. kibernetičkom ili virtualnom nasilju rodne prirode (str. 241). U odnosu na navedeno, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je Zakonom o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona iz 2021., u Kazneni zakon uvedeno novo kazneno djelo „Zlouporaba snimke spolno eksplicitnog sadržaja“ u članku 144.a Kaznenog zakona. Biće ovoga kaznenog djela će ostvariti onaj tko zlouporabi odnos povjerenja i bez pristanka snimane osobe učini dostupnim trećoj osobi snimku spolno eksplicitnog sadržaja koja je snimljena uz pristanak te osobe za osobnu uporabu i na taj način povrijedi njenu privatnost (tzv. „osvetnička pornografija“). Nadalje, ovim se kaznenim djelom u stavku 2. inkriminira i onaj tko uporabom računalnog sustava ili na drugi način izradi novu ili preinači postojeću snimku spolno eksplicitnog sadržaja i tu snimku uporabi kao pravu te time povrijedi privatnost osobe na toj snimci. Za opisane, temeljne oblike ovoga kaznenog djela predviđena je kazna zatvora do jedne godine, dok se za njegov kvalificirani oblik kada je djelo počinjeno putem računalnog sustava ili mreže ili na drugi način zbog čega je snimka postala dostupna većem broju osoba počinitelj kažnjava kaznom zatvora do tri godine.

Za svoje predstavnike, koji će u vezi s iznesenim mišljenjem biti nazočni na sjednicama Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila ministra rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike Marina Piletića, potpredsjednika Vlade Republike Hrvatske i ministra unutarnjih poslova dr. sc. Davora Božinovića, ministra pravosuđa i uprave dr. sc. Ivana Malenicu, ministra znanosti i obrazovanja dr. sc. Radovana Fuchsa te državne tajnike Mariju Pletikosu, Margaretu Maderić, Žarka Katića, dr. sc. Irenu Petrijević, Tereziju Gras, Juru Martinovića, Sanjina Rukavinu, Vedranu Šimundžu Nikolić, Stipu Mamića, Ivicu Šuška i dr. sc. Ivu Ivanković.

PREDSJEDNIK

mr. sc. Andrej Plenković

